

קטע זה נותן מידע ממוקד על המהלך ומשמעותו של העברת התקציב ממשרד הדתות למשרד החינוך.

קופה ג' לישיבות בוטלה - קופה ב' רק קוצצה

מאת שחר אילן

.....הקיצוץ מתחלק לשניים :

* התקציב למוסדות המיועדים לתלמידים מתחת לגיל 18 עמד על 270 מיליון שקלים, שהוקצו לישיבות לגילאי תיכון, בתי ספר תיכוניים ואולפנות. אלה מוסדות שחלקם אינם יכולים אפילו בדוחק להיחשב ישיבות, וכולם קיבלו ממשרד הדתות תקצוב כפול, נוסף לתקציב ממשרד החינוך. זו היתה "קופה ב'" של החינוך הדתי והחרדי. בהוראת היועץ המשפטי לממשלה יועבר הכסף למשרד החינוך, ושם תקבע ועדה כיצד יחולק. החרדים ינסו להשיגו מחדש, אבל יתקשו לעשות זאת מבחינה חוקית.

בינתיים, במסגרת הקיצוצים התקציביים, כבר הופחת 20% מהתקציב למוסדות לבני פחות מ-18 - 54 מיליון שקלים - ונשארו בו רק 216 מיליון, שיועברו למשרד החינוך. מבחינת החרדים, אחרי הקיצוץ הזה הגזרה הנוגעת לתקציב הפנימיות כואבת במיוחד: גם היא נוגעת לישיבות לבני פחות מ-18, שבעבר נהנו מתקצוב משולש וכעת יסבלו קיצוץ גדול.

* עוד כ-170 מיליון שקלים קוצצו מתקציב הישיבות כולו. 90 מיליון מתוכם נכללו בקיצוץ הכללי בתקציב המשרד, ועוד 80 מיליון הוסברו בביטול התקצוב ל-15 אלף תלמידי ישיבות מחו"ל, המכונים "בעלי הדרכונים".

אחד ההישגים של החרדים בשבוע האחרון הוא הסיכום שלפיו הסכום לאחר הקיצוץ (800 מיליון כולל הכסף שיועבר למשרד החינוך, כ-600 מיליון בלעדיו) יעוגן בספר התקציב. משמעות הדבר היא שבזמן הקרוב לא יקוצצו סכומים נוספים.

סעיפים נוספים שהכניס משרד האוצר בתקציב הישיבות, במסגרת התוכנית הכלכלית, עוררו אצל החרדים את התחושה שנפתחה מלחמה לחיסול עולם הישיבות. מדובר במגבלות שהתכוון משרד האוצר להטיל על מי שיכול להיחשב תלמיד ישיבה או אברך ושהיו אמורות ליצור מהפכה של ממש, להקשות על דיווחים פיקטיביים ולעודד אברכים לצאת לעבודה.

בדיעבד, המגבלות שגובשו עדיין חמורות, אך מתונות מהמתוכנן. מעבר לכך, משמעות הסיכום בין החרדים לאוצר על הגבלת סכום הקיצוץ היא שלכללים החדשים לא תהיה השפעה תקציבית נוסף לקיצוצים.

ואלו המגבלות העיקריות :

* התוכנית הכלכלית של האוצר קבעה שהתקצוב של "בעלי הדרכונים" יבוטל כליל, מה שהיה פוגע מאוד בישיבות המתמחות בתלמידים אלה - כמו "מיר" וישיבת החוזרים בתשובה "אש תורה".

בסופו של דבר סוכם ש"בעלי הדרכונים" יקבלו 60% מהתעריף לתלמיד רגיל. עדיין מדובר בהורדת תעריף משמעותית, אך לא ברור איך זה יפתור את בעיית התלמידים הפיקטיביים שנפוצה במיוחד בקרב "בעלי הדרכונים", זאת בעיקר בגלל הקושי לקיים אחריהם מעקב.

* על פי תוכניתו של משרד האוצר, אברכים (תלמידי ישיבות נשואים) בני יותר מ-23 יוכלו לעבוד ויקבלו רק 50% מהתעריף לאברך כולל - כלומר 350 שקלים במקום כ-700 כיום. בהסכם שהושג השבוע נקבע שהמימון לאברכים מעל גיל 23 יעמוד על 60% - כ-420 שקלים. במפלגות החרדיות יש מי שמקווה להעלות את התעריף לאברכים מתחת לגיל 23, וכך להעלות גם את התעריף המוקטן הצמוד אליו; ספק אם פקידי משרד האוצר יאפשרו זאת.

בקיצוץ זה השיגה סיעת המפד"ל פשרה מיוחדת לאברכים שלה: עוד שנת מימון בעבור כל שנת שירות בצבא. השאלה היא אם זה אומר שתינתן עוד שנת מימון גם בעבור כל שנה של לימודים בישיבת הסדר: במפד"ל סבורים שכן, ולצדס נימוק משכנע במיוחד - בניגוד לחרדים, הם חברים בקואליציה.

* על פי הקריטריונים הנהוגים כיום, משרד הדתות מכיר בכוללים (ישיבות המיועדות לגברים נשואים) שבהם חמישה תלמידים ומעלה. כתוצאה מכך מתקצב המשרד כ-2,000 מוסדות, חלקם קטנים מאוד, מה שהופך את הפיקוח על הישיבות ואת המלחמה בתופעת התלמידים הפיקטיביים לכמעט בלתי אפשרית. בתוכנית הכלכלית נקבע שלא יתוקצב מוסד שבו לומדים פחות ממאה תלמידים. אלא שבעניין זה גילה משרד האוצר גמישות רבה במיוחד, ולמעשה רוקן את ההחלטה מתוכן.

ראשית, הסכים משרד האוצר שביישובים קטנים ועיירות פיתוח יוכרו גם ישיבות שבהן פחות ממאה תלמידים, על פי דירוג שייקבע. שנית, הוא הסכים להכיר ברשתות של ישיבות שבהן מאה תלמידים. בכך הוא מאפשר לעסקנים חרדים לאגד (תמורת עמלה) הרבה ישיבות זעירות שיציגו עצמן כרשת. מעתה צפויה תופעה חדשה: "רשתות ישיבות פיקטיביות".

שחר אילן